

Mottaker
Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 2022/0194-3

Saksbehandler: Marita Skjæveland
Saksansvarlig: Marita Skjæveland

Dato: 30.05.2022

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i prisopplysningsforskriften og forskrift om kraftomsetning og netjtjenester

Konkurransetilsynet viser til høringsbrev fra Barne- og familiedepartementet (BFD) og Olje- og energidepartementet (OED) 8. april 2022 vedrørende forslag til endringer i prisopplysningsforskriften og forskrift om kraftomsetning og netjtjenester. Høringsfristen er satt til 30. mai 2022.

Formålet for de foreslåtte endringene er å legge til rette for et mer velfungerende og forbrukervennlig strømmarked.

I tillegg til forslag om endringer i prisopplysningsforskriften og forskrift om kraftomsetning og netjtjenester er det bedt om innspill til mulig enhetspris på strøm og prisinformasjon knyttet til lading av elektriske kjøretøy.

1 Innledning

Sluttbrukermarkedet for strøm er et marked hvor forholdene i utgangspunktet ligger godt til rette for velfungerende konkurranse til det beste for kundene. Det er likevel enkelte utfordringer ved markedet. Konkurransetilsynet deler oppfatningen om at informasjonsasymmetrien gjør det utfordrende for kunden å orientere seg, og at dette kan ha bidratt til å passivere kundene. Dette bidrar igjen til at selskapene konkurrerer mindre hardt. Tilsynet er i lys av dette positive til at det nå foreslås tiltak som skal bidra til god og forståelig informasjon til forbrukerne. Flere aktive kunder vil føre til at konkurransen i markedet vil bli bedre og sunnere, blant annet gjennom at selskapene kan kapre flere kunder ved å tilby lavere priser og bedre kvalitet på produkter og avtaler.

Konkurransetilsynets kommentarer til de foreslåtte forskriftsendringene følger i punkt 2 til 5 nedenfor.

2 Forslag til endringer i prisopplysningsforskriften kapittel 6

Det er foreslått endringer i prisopplysningsforskriften kapittel 6 når det gjelder begrepsbruk og definisjoner, opplysninger som skal gis i markedsføringen, kraftleverandørenes prislister, krav til varsel om endrede avtalevilkår og avtaler med variable kraftpriser.

Konkurransetilsynet er i hovedsak positiv til de endringer som er foreslått i høringsnotatet. Forslagene handler om tiltak som vil redusere utfordringer med informasjonsasymmetri og som kan føre til bedre konkurranse i sluttbrukermarkedet for strøm.

I forslag til prisopplysningsforskriften § 21 bør det tydelig fremkomme at krav til prislister gjelder samtlige kraftleverandører, og ikke kun de som har en hjemmeside. Eksempelvis bør markedsføring av avtaler i app eller andre format omfattes av samme regelverk. Videre bør krav til prislister utformes slik at forskriften ikke vil være til hinder for at kunder kan forhandle seg til lavere pris for en gitt avtale. Disse forslagene er viktige for at de foreslåtte endringene skal være til gunst for forbrukerne og konkurransen i markedet.

Det er foreslått krav om at prislister skal inneholde informasjon om avtaler som ikke lenger er i salg og priser som ikke lenger er tilgjengelige. Hvorvidt dette vil gagne forbrukerne er uklart. Den foreslåtte endringen vil kunne føre til at prislister vil inkludere en lang rekke avtaler og priser som ikke lenger er tilgjengelige. Slik blir det ikke nødvendigvis lettere for kundene å sammenligne avtaler. Antagelig vil det være tilstrekkelig med de endringer som er foreslått for hvilken informasjon som skal oppgis på faktura. Det vil gi den enkelte forbruker tilstrekkelig med informasjon for å kunne sammenligne egen avtale med avtaler som tilbys i markedet.

3 Obligatorisk enhetspris på strøm

Det er ikke foreslått innføring av enhetspris på strøm, men det er bedt om innspill til hvordan en obligatorisk enhetspris på strøm eventuelt bør utformes. Formålet med endringer i regulering av sluttbrukermarkedet for strøm er å redusere informasjonsasymmetri mellom forbrukere og kraftleverandører, slik at forbrukerne lettere kan orientere seg i markedet, sammenligne strømavtaler og treffe gode valg. Departementene vurderer imidlertid at de foreslåtte forskriftsendringene vil gi strengere krav til prisinformasjon på strøm, og at forslagene vil styrke forbrukernes muligheter til å sammenlikne priser i markedet og ta informerte valg. Konkurransetilsynet er enig i denne vurderingen.

Konkurransetilsynet er positive til mer informasjon til forbrukerne, som gjør det enklere å orientere seg i markedet. Det er imidlertid en rekke utfordringer ved å utforme en enhetspris på strøm, og det bør derfor gjøres grundige vurderinger før en eventuell innføring av en slik enhetspris. I verste fall kan en enhetspris være villedende, og forverre heller enn forbedre situasjonen.

Det vil etter Konkurransetilsynet sin vurdering være svært krevende å utforme en enhetspris på strøm som kan opplyses om på markedsføringstidspunktet, og som vil gi forbrukerne mer eller bedre informasjon om hva de kan forvente å måtte betale for sitt strømforbruk på tvers av ulike avtaletyper. Det er flere ukjente faktorer på markedsføringstidspunkt, som fremtidig spotpris og forbruk, samt hvordan disse varierer over året. Det finnes ulike typer avtaler som dekker ulike behov, og en sammenligning av pris alene vil ikke nødvendigvis være relevant for kundens valg.

Dersom man eksempelvis skulle ta utgangspunkt i et effektivt påslag¹ til bruk i markedsføring, vil det være misvisende dersom kraftavtalen inkluderer tilleggstjenester relatert til optimalisering av forbruk, for eksempel elbil-lading når spotprisen er lav. Det vil også være vanskelig å sammenligne en spotavtale med en standard variabel avtale der pris varierer på et ukjent tidspunkt i fremtiden, uansett hvordan et effektivt påslag beregnes. Verken fastprisavtaler eller standard variabel avtaler er direkte koblet mot spotprisen, og kan derfor ikke sammenlignes direkte. Et effektivt påslag for en fastprisavtale vil typisk kunne være lavere om vinteren enn om sommeren, gitt typiske sesongvariasjoner i spotprisen. Siden

¹ Hvor mye kundene betaler utover prisen på kraft i engrosmarkedet.

disse avtaletypene ikke er direkte koblet mot spotpris kan et alternativ være å bruke en annen referansepris. Dette kan imidlertid gjøre enhetsprisen svært vanskelig å forstå for forbrukerne. Det er da en fare for at informasjonen kan være mer villedende enn veiledende dersom disse da sammenlignes med spotavtaler.

Konkurransetilsynet anbefaler at innføring av nye krav til prisopplysninger får virke en periode før man eventuelt går videre med vurderinger av obligatorisk enhetspris på strøm. Det gir muligheter for å la andre endringer virke, for så å vurdere om det er nødvendig med ytterligere endringer for å løse utfordringene med informasjonsasymmetri i markedet.

Dersom man skal utforme krav til obligatorisk enhetspris på strøm for alle typer avtaler anbefaler Konkurransetilsynet at en standardisert enhetspris for disse avtaletypene fremstilles som en samlet pris per kWt og ikke som et effektivt påslag. Samlet pris, per kWt eller over en tidsperiode, vil trolig være det mest interessante for kunder som ikke ønsker at egen strømpris varierer i tråd med spotprisen. For å kunne sammenligne spotprisavtaler med andre typer avtaler kan det gi kunden bedre informasjon hvis det opplyses om samlet pris per kWt for avtalene, gitt at det er mulig å inkludere en fornuftig beregning av spotprisen. Som et første steg kan man eventuelt forsøke å beregne en enhetspris for spotavtaler, som kan gi sammenlignbare priser for sammenlignbare avtaletyper.

4 Prisinformasjon knyttet til lading av elektriske kjøretøy

Som beskrevet i høringsnotatet er det per i dag ikke særskilte regler i prisopplysningsforskriften for lading av elektriske kjøretøy. Det er bedt om innspill til en eventuell regulering av prisinformasjon knyttet til lading av elektriske kjøretøy som vil sees i sammenheng med regjeringens pågående arbeid med en nasjonal ladestrategi.

Konkurransetilsynet har registrert at en del elbileiere opplever det som krevende å sammenligne priser fra ulike tilbydere og ulike avtaler. Det kan for eksempel være kostnader ved abonnement sammenlignet med "drop-in-lading", og mellom aktører som oppgir priser per kWt med kombinasjoner av kWt og minutter. Det skyldes blant annet at ulike aktører har ulike prismodeller og at det er flere faktorer som påvirker eksempelvis hvor fort elektriske kjøretøy kan lade.

Samtidig er lading av elektriske kjøretøy et marked som er i vekst og der det er en betydelig utvikling i teknologi og løsninger som tilbys kundene. Eksempelvis har det den seinere tid vært flere aktører som har endret sine prismodeller fra kombinasjon av minutt og kWt-prising til å kun kreve betaling per kWt, som har vært etterlyst av ulike forbrukere og forbrukerorganisasjoner. I tillegg har det kommet nye løsninger for betaling, der Vipps er innført som mulig betalingsmåte på flere ladestasjoner. Dette indikerer en utvikling i markedet, der aktørene tilpasser seg forbrukernes behov og konkurrerer om å gi bedre tilbud til kundene.

Det er likevel flere forbrukere og forbrukerorganisasjoner som etterlyser strengere regulering av markedet, både for å få mer brukervennlige løsninger på ladestasjonene og enklere å kunne sammenligne priser mellom ulike tilbydere. Konkurransetilsynet mener at innføring av regulering ikke bør gjennomføres uten en nærmere vurdering av hvilke tiltak som faktisk vil løse dagens utfordringer for forbrukerne (som sammenligning av priser og kvalitet ved ulike ladestasjoner), og om det kan være noen negative sider ved regulering.

4.1 Avgrensning av plikten for prisopplysninger

Dersom det vurderes som nødvendig med egne krav til prisopplysninger for lading av elektriske kjøretøy bør det etter Konkurransetilsynet sitt syn ikke nødvendigvis avgrenses til hurtiglading (50 kW og mer). Det er viktig med god konkurranse også i markedet for

normallading, som er et viktig marked blant annet for forbrukere som ikke har mulighet til å benytte egne ladebokser. Om krav til prisopplysninger skal avgrenses til deler av markedet bør derfor vurderes for hvert enkelt tiltak.

4.2 Innholdet i prisopplysningen

BFD ber om innspill til innføring av krav om å opplyse om pris for lading per kWt og hvordan tilbydere av lading av elektriske kjøretøy kan opplyse om ladeprisen i kWt der andre prisparametere enn kWt inngår.

Flere har tatt til orde for et krav om at alle aktører i markedet må prise lading av elektriske kjøretøy per kWt, og ikke ta inn andre prisparametere.

Konkurransetilsynet er skeptisk til å regulere måten operatørene kan prise på, så lenge det gis tydelig informasjon om pris og hvordan den beregnes.

Ulike prismodeller kan ha ulike fordeler og ulemper. Priser per kWt kan gjøre det lettere for kundene å sammenligne priser og velge det billigste og beste alternativet. Priser per minutt gir kunder insentiv til ikke å okkupere ladestasjonen lengre enn nødvendig. Et krav om priser per kWt kan derfor føre til mer kø og færre tilgjengelige ladestasjoner. Abonnement kan gi kunder bedre priser, avhengig av hvilket forbruk de har. Kunder har dessuten ulike preferanser, der blant annet tiden det tar å lade bilen (effekt på ladestasjonen) vil være viktig for mange i tillegg til pris. En regulering som begrenser muligheten til å tilby ulike prismodeller (abonnement, drop-in-priser, mm) kan hindre operatørene i å finne de løsningene som best ivaretar ulike kunders behov.

Muligheten til ulike prismodeller kan også være et viktig virkemiddel for å kunne redusere kø og spre effekttopper. Det gjelder ikke kun der kostnaden påvirkes av ladetid (minutter), men også muligheten til å innføre dynamisk prising der kostnaden er høyere i perioder og ved ladestasjoner der etterspørselen er høyere. Det krever at aktørene kan følge utviklingen i markedet og tilby lavere priser for de som kan lade på tidspunkt eller i områder der etterspørselen er lavere.

Konkurransetilsynet er enig i at det ville være en fordel for forbrukerne å kunne vite på forhånd hvor stor kostnaden vil bli ved å lade egen bil til ønsket batterikapasitet ved de ulike ladestasjonene. Her vil imidlertid flere faktorer kunne spille inn, og det kan være begrensninger i teknologien i enkelte biler og/eller ladestasjoner som kan vanskeliggjøre tydelig kommunikasjon av denne informasjonen før lading starter. Konkurransetilsynet mener derfor at fordeler med et krav må vurderes opp mot eventuelle begrensninger i teknologi og/eller kostnader for aktørene før det eventuelt innføres.

4.3 Hvor skal prisopplysningene fremgå?

I dag er prisene til de ulike ladeoperatørene synlige i egne apper. Her kan både elbilister og operatører finne frem til hvilken pris de ulike operatørene tar. Å gjøre prisene mer tilgjengelige/synlige for kundene kan gjøre det lettere for dem å sammenligne priser og velge det billigste og beste alternativet før man velger å kjøre inn på en ladestasjon.

Synlige priser på prismast ved ladestasjonen, slik man for eksempel finner på bensinstasjoner, kan forenkle elbilistenes tilgang til priser i kjøpsøyeblikket, og kan i så måte være positivt for elbilistene. Konkurransetilsynet er positive til et krav om at priser tydelig skal fremkomme ved/på ladestasjonen, men mener at det bør være opp til den enkelte aktør å vurdere hvordan det gjøres på best mulig måte. En regulering vil kunne hemme innovasjon ved at de fratar operatørene mulighet til å utvikle nye og bedre løsninger for kundene.

Andre løsninger for bedre informasjon om priser til forbrukerne kan også være positivt. Konkurransetilsynet vil imidlertid minne om at løsninger som eksempelvis nettsider eller

apper med sammenligninger må utformes på en måte som ikke begrenser konkurransen i markedet. Eventuelle krav til prisopplysninger og hvor de skal fremgå bør utformes på en måte som gir forbrukerne den informasjonen de trenger for å sammenligne ulike tilbud, men som samtidig begrenser muligheten for aktørene å koordinere priser. Særlig i markeder med få aktører er koordinering mellom aktører en utfordring som vil gi høyere priser for forbrukerne. I store deler av landet er det kun et fåtall aktører til stede i de lokale markedene, som kan gi grunnlag for koordinering og begrenset konkurranse. Operatørene kan dermed ende med å prise mindre aggressivt enn hva tilfellet ville vært uten denne prisinformasjon fra konkurrent til konkurrent.

4.4 Krav om kortbetaling på ladestasjonene

I tillegg til mulige reguleringer som er nevnt i høringsnotatet har det vært diskutert et mulig krav om kortbetaling ved ladestasjonene.

Konkurransetilsynet mener at det kan være flere fordeler med kortbetaling på ladestasjonene. Kortbetaling er velkjent, og vil dermed kunne forenkle ladingen. Videre vil ikke en kortløsning ha de lojalitetsskapende virkningene på elbilistene som en app eller et abonnement gjerne kan ha.

Tilsynet er imidlertid skeptisk til å innføre krav om at operatørene må tilby kortbetaling. En regulering vil kunne hemme innovasjon ved at de fratrukk operatørene mulighet til å utvikle nye og bedre løsninger for kundene. Nye betalingsløsninger ved ladestasjonene med betaling med Vipps, er ett slikt eksempel.

5 Forslag til endringer i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester

Konkurransetilsynet er positiv til foreslåtte endringer som vil gi sluttbruker forskriftsfestet rett til egne kundeopplysninger eller måleverdier i Elhub, samt forslag om bedre informasjon til forbrukerne ved fakturering av strømvavtaler til sluttbrukere.

Ved tilgang til Elhub bør det være et brukergrensesnitt som er tilpasset forbrukernes behov slik at det blir enkelt for dem å hente ut informasjon om eget forbruk, og at informasjonen blir lett forståelig.

Forslag til endringer i forskriften vil gi forbrukerne informasjon som gjør det lettere å kontrollere faktura opp mot eksisterende avtale. Det vil gi informasjon som kan bidra til at forbrukerne blir mer aktive og bytter til avtaler som er mer gunstig for eget behov og forbruk. På sikt kan det bidra til økt konkurranse mellom aktørene, som igjen vil gi bedre priser, kvalitet og innovasjon i markedet.

6 Avsluttende merknader

Konkurransetilsynet er i hovedsak positive til de endringer som er foreslått i prisopplysningsforskriften og forskrift om kraftomsetning og netjtjenester. Samlet vurderer tilsynet at de vil bidra til bedre informasjon til forbrukerne, som igjen kan bidra til å styrke konkurransen i markedet.

Konkurransetilsynet støtter BFDs vurdering om at de endringer som er foreslått kan bidra til å redusere informasjonsasymmetri i sluttbrukermarkedet for strøm, og at det derfor ikke bør innføres en enhetspris på strøm på nåværende tidspunkt gitt de utfordringer som er knyttet til utforming av en enhetspris.

Når det gjelder lading av elektriske kjøretøy kan det være en fordel å tydeliggjøre hvilke krav i prisopplysningsforskriften som gjelder dette markedet. Samtidig mener Konkurransetilsynet at omfattende regulering av markedet bør unngås, da det kan gi negative virkninger for konkurransen i markedet, og dermed pris, kvalitet og innovasjon.

Med hilsen

Marita Skjæveland (e.f.)
nestleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottaker
Barne- og familiedepartementet

Postadresse
Postboks 8036 DEP

Poststed
0030 OSLO
Norge

Kontakt/e-post
postmottak@bfd.dep.no